

30. september 2020
Atassut

UKA 2020/7
Aqqalu C. Jerimiassen

2021-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq)

Sattanek siulleq aallartippoq, siullermeerinninnermi Naalakkersuisut saqqummiussassartik aatsaat tiguarput. Susoqartormitaavaana? Takusinnaasatsitummi ukioq kingulleq saqqummiussassamik piffissaq sioqqulluarlugu partiitut isummersorsinnaanissarput periarfissilluarluta saqqummiisoqarmat.

2021-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut aningaasaqarnermut ataatsimiitsitaliamit itigarteriingaq aallaavingalugu isummersorniartussanngorpugut, naak una suliassaq nunatta aqunneqarneranut tamarmut pingaarnerpaatut isikkoqartussaaniaraluartoq. Naalakkersuisut tassani sakkortuumik Atassummiit tikkuarumavagut suliatic iluamik sularisariaqaraat, sattallutami sulinissarput pisariaqanngikkaluarmat, ingasammik soorlu partiitut minnerusutut Atassummi aningaasaqarnermut ataatsimiitsitaliami ilaasortaatitaqartingata paasisinnaasagut killeqarnerungaartarput.

Taamaattorli aningaasaqarnitta killiffia eqqarsaatingalugu suli ernumanartoqarsinnaaneramik oqartuartarnerit qanoq kinguneqarpiarnissai iluamik erseqqissumik saqqummiunneqartariaqarnerinik kinguneqartoq Atassummiik isumaqarpugut.

Covid – 19 qanorluunniit sorpassuarnik unittoortitsisinnaangaluartoq namminersortutullu inuussutissarsiortortatsinnut annertuumik annaasaqarfiusinnaagaluartoq, Atassummiik erseqqissumik taarusupparput, inuussutissarsiutitta pingaarnerpaap unittuunnginnera aalisarnerup pingaarnerpaavoq.

Qeqqaniik aqutsineq eqiterussilluni suli nukittorsarneqartuassanersoq assut paaserusunnarpoq, uani ilaatigut eqqarsaatingalugu, ilanngaassivikkutut ittunik pilersitsinerup kingunerisaanik suli inuttut ataasiakkaatut pisinnaatitaaffitta piiangaaneri pimmeta. Innuttaasut akiitsorpassui eqqartorneqartuartarneri Atassummiik ukiuni kingullerni qaqilillattaajuarparput, tassanilu suli kingumut eqqaasitsisutigeqqikkusullugu, tassaamat tamakkua eqiterussiuarnerup kinguner, inoqatigut qanimut sullinneqartarsimangaluartut avannganneerujuk oqarasuaatikkut emailikkulluunniit sullinneqartussanngorlugit.

Ila aatsaat ukiumik ataatsimik kinguartitsisalerput, mittarfissuassanut tunngatillugu ullormiik ullormut Ilulissani sanaassaq ukiumik ataatsimik kinguartippaat, naak inatsisitigut akuerisaareeraluartoq. Ila soormitaavamiuna taava assinganissaq ilanngaassivik inatsisitigut

akuerisaareeraluartoq taama akisutiginiarpit kinguartikkallarnejarsinnaasimanngitsortaaq akissaqalernerunissatta tungaanut? Tamakku akissutit puttallarartuarpit Naalackersuisunit akissutaasartunit tusarlerneqartilluta.

Aalisartortatta covid – 19 pillugu immikkut ittumik tapersiivigineqarnissaat oqallisaalluarnerani, Atassummiik oqariartutigiumavarput, toqqaannartumik tapiissutinik qaleralinnianut tunniussaqaanngikkaluarluta akitsuutitut 5% ikkunneqarsimasoq peerneqarniarli aningaasarsiornermikkut kaaviaartitaat pitsanngorsaqqinniarlugu, avataaniik pisisussat tamakku akilerlisigit, aalisartuunngitsut.

Ikorsiissutitsuli maannakkumut ingerlanneqarnerini arlalissuartigut siusinaarluta Atassummiik angujumanikuugaluarparput Nunatta angallannikkut billetsinik akikillisaanissaq. Tamannali aallaqqaammut tusaajumaneqarsimanngeqaaq naalackersuisooqatigiinnik, illuanillu oqariartuutingalugu Nunatta iluani ukioq manna takornariaasariaqartugut. Tupinnaqisumilli aasaq naajartulillartorlu, inuit sulinnigiffeqarnerat qaangiukkaluttualillartorlu kiisamiuna Naalackersuisooqatigiit nunatta iluani angallannikkut billetsinut akikillisaataasussanik saqqummeeratallartut. Ila allaaneq ajorami, partiit sorlermeeneri malillugit itigartitsilaariartut inuit puiguumineranni nammineq isumassarsiamittut qaqipallattaraat atuutsilipallallu.

Nappaassuup Covid-19-ip Nunatta aningaasaqarnera ajalusoortissanngikkaa tamatta tamavitta kissaatiginikuuarput, iliuuseqaqataarusullutalu tamatta oqariartuuteqarnikuulluta. Isumalluarneq pivoq noqqaassutigeqattaarsimasarput inuussutissarsiuteqartunut tapiissummik Naalackersuisut pilersitsimmata. Isumalluarneq inuussutissarsiuteqartorpassuarni namminersortuni suliffeqarfinnilu pilerpoq ernumaneq annertunikooqimmat. Uggornarluinnarporli tapiissummik qinnuteqarniarneq ajornarsimaqimmat itigartitaasut amerlasimaqaat, aningaasallu illikartinneqarsimasut ilaannai agguanneqarsimallutik. Pisinniarfiutillit matoqqasariaqarsimasut, taxartitsisut taperneqaanngitsut, nipilersortartumilluunniit ataasiinnarmik tapiisoqarsimanani. Naalackersuisut pilusaareerlutik aamma ikorsiissutitut Nipilersortartut kattuffiata noqqaassutigeqattaareersimasaatut arbejdslegatit piffissaliussaq sioqqullugu ammaanneqarput. Naalackersuisuniilli kusassaataannaasimammat ataasinnguarluunniit akuerisaasimanngilaq, ila piumasaaqatit sakkortusimaqimmata.

Taamatut nappaassuarmik nunarsuatsinni nalaataqarnitsinni, Nunatsinni pissutsini ataasiakkaani pitsaasumik inissisimavugut. Avinngarusimagatta nappaassuup tikikkuminaatsinneruaatsigut. Ajoraluartumilli nunap iluani mattussinerujussuaq pivoq aningaasarsiorneq killilerujussuarlugu, avataaniillu tikittut imaannaanatik. Naalagaaffeqatigiinnitta iluani qujanartumik aningaasanik aamma pissarsisimavugut inuussutissarsiortortatsinnut atugassianik. Ajoraluartumilli pisariaqartitsivissortut sipaarfigineqarput. Nuna mikisoq innuttaasukitsoq aqutsinikkut sukkasuumik eqaatsumillu suleriaaseqarpoq, aperisassat oqaluussassat amerlannginnamik. Ajoraluartumilli allaffissaarsuaqarput, eqiterussinerujussuarlu annertummat ikittunnguugaluarluta periasaarsinnaanngilagut.

Inatsisartuusugut ukiut tamaasa qinigaanerput qinigaassutigisagullu erngerluta sukataarutigalugit siunnersuuterparujussuaqartarput, pissutsinik aaqpeerusunneq uummammioralugu. Siunnersuuterpassuagullu tamavimmik aningaasarparujussuarnik naleqartarput. Allaffissornikkut Naalackersuisoqarfinni suliakkiisuarpugut misissuititsinerparujussuit, nalunaarusiortitsinerparujussuillu. Sulisullu amerlagaluaqisut suli avataaniit misissuisussanik siunnersortinik suliakkiisoqartarpoq, ilami suliakkiissutigut amerlangaarmata.

Tassa imaappoq tamatta aningaasaqarnikkut allatigullu innuttaasullu atugaat aqqikkumallugit siunnersuuteqartuarualarluta, allaffissornikkut annertuupilorujussuarmik artukkeeqataavugut. Ajunnginnerpaamik angusaqarniarualarluta aali. Suleriaaserlu naapertorlugu Inatsisartunut periarfissaavoq §37 naapertorlugu apeqquteqarsinnaanissatsinnut. Siunnersuusiornitsinnilu allaat piumasagaataasarsuli. Apersuileraangattali, allamik aqcutissaqannginnatta aamma millionerparujussuarnik nalilimmik Naalakkersuisoqarfinnut suliakkiisarpugut. Soormiuna taamaattoqartoq?

Uteqqissavara. Eqiterussinerujussuup, pisortanik isumalluuteqarnerujussuup pilersitaanik, arriitsupilussuarmik suleriaaseqalersimavugut, annertoorujussuarmillu aningaasartuutaasumik. Namminersortut, suliffeqarfiutillit, inuit piumasusillit annertungaartumik akileraarutitigut akitsuusersuinerujussuarmillu artukkersimavagut taanna allaffissornerujussuaq akilersinnaajumallugu.

Taamaattumik Atassummiit siunnersuutigaarput akisussaaffinnik tigooqqaaginnarnata agguataareqqittariaqarneq. Oqartussaafferujussuit aningaasatigut sulisoqarnikkullu kivissinnaangisagut nalilersorinnaasariaqarpagut tulluusimaarnerujussuup ajutoortissanngippatigut.

Taamaaliunngikkutta aningaasartuutigut qaffakkiartuinnavissapput, eqiterussineq alliartuinnavissaaq, akileraarutit akitsuutillu qaffakkiartuinnavillutik, akit qaffakkiartuaaginnavillutik, nunarujussuarmilu innuttaasukinnerpaami allaffissornissaarujussuaqarlutalu akisunerpaamik inuussaagut.

Ukiummi tamarluinnaasa aningaasanut inatsisissaq kumajarneqartarpoq, aningaasat aappaaniit aappaanut nuussorlugit (inkrementalisme). Tamattalu naleqartitagit naapertorlugit kissaateqartarluta sumiiffipput qinersisigullu naapertorlugit. Tamatta qinigaarusulluta neriorsuiuarpuq inuit tusarusutaat, atugaat, pisariaqartitaallu malillugit. Eqqarsartaaserput allannqortivissortariaqarparput suna tamaat akitsoriartuinnavissanngippat.

Pisortat akisussaaffiat minnerpaaffianiittariaqarpoq. Akileraarut appasinnerpaaffianiittariaqarpoq, akitsuusersuiunnaartariaqarpugut. Inuit akisussaaffeqarlutik misigisariaqarpaat, annerpaamillu kiffaanngissuseqarlutik. Qinigaasugut tunniussaqaarusussuserujussuatta inoqatitsinnik ikiuerusussuserujussuatta, ajunngitsumik siunertaqarluta, ilami kinatoq innuttaasunut tunniussaqaarnerpaatut oqariartuuteqarsinnaanersoq neriorsuuteqarsinnaanersorlu tunngaviguarutsigit, qanoq inatsisartut 31-usut tamarmik kissaatitik pisinnaavaat? Aningaasallu taakkuinnaallutik.

Inatsisartoqatikka, tamavissi suleqatiseraassi, eqiterussinerujussuaq killilertigu. Allaffissornerinnaangilaq, tassaavorli akisussaaffipparujussuarnik, Naalagaaffimmiittussaagaluartunik, kommuneniittussaagaluartunik, inunniittussaagaluartunillu tigooqqaajuarneq iparaasinnaanginnerlu.

Assersuutigalugumi peqqinnissaqarfipput, nammineerusussuserujussuaqarluta siusinaartumik tigusimasarput artukkeerujussuortoq suliarlu iluamik naammassisinnaanatigu. Tulluusimaarnerujussuup inuit peqqinnerat ajorsitippaa. Iluamillunniit nakorsiarinnaangitsugut, kigutigut iluamik suliarineqarsinnaangillat, tassa nammineerniarpallaarnerujussuup piliai. Inuk peqqissoq aatsaat nukittulluni nammineerluarsinnaassaaq.

Ilinniartitaanikkut aningaasarpurujussuarnik atuisaraluarluta, uniinnartartut amerlaqaat, nunatsinnilu ilinniarsimaneq suli qaffassartariaqarluni. Akisussaaffiinuku eqqarsaatigilluaqqittariaqalerigit. Angajoqqaat perorsaassapput, ilinniartitsisut ilinniartitsissapput. Inuit akisussaaffiartuarutsigimmi utaqqiinnartussiaannaalissammata. Atassummiit inuk qitiutillugu siunertaqarnerput tassaangilaq inuit akisussaaffiarlugit suliniuteqartuarneq. Inuk peqqissoq toqqissisimasooq tassaavoq, peqqinnissaqarfimmi isumagineqarluartoq, ilaqtaminit tapersorluarneqartoq. Ilaqtariinnermi tassaammat sukarsuarni pingaarnerpaaq.

Oqartuartilluta inuit imminnut napatissinnaasut aqutissiuukkusullugit, pilersikkusullugit. Qaavatiqut akitsuusersorujussuarpagut, akileraarterujussuarpagut, kiffaanngissusiiarlugillu. Inuk immiut pilersortoq, immiut napatittoq uagut pisortaniit pilersissinnaangilarput. Inullu immiut napatissappat akuliunnerujussuarput killilertariaqarparput, eqiterussinerujussuarlu mumisillugu.

Minnerunngitsumillu qinikkat imminnut sullikkunnaartariaqarput, nunatsinni akissaqartinnilarput.

Aningaasarpurujussuarnik attartortoqarnissaa Naalakkersuisut suli siunertaraat. Atassummiillu uteqqiinnassavarput, attartornissaq pisariaqanngilaq, immitsinnut artukkiinnassaagut ukiorpassuit akilersugassatsinnik pilersitsigutta, innuttaasullu akileraarutaasigut matussuserniarsaralugit. Naalagaaffeqatitsinnut attaveqarneq pitsaanerusariaqarpoq, akisussaaqatigiinnerullu aqqani periarfissanik allanik ujartuisoqarluni.

Uteqattaarlugu meeqqat oqaatigisaqattaartarpagut. Minitaqarnata tamaani inersuarni tunngavilersuutiguarpagut. Tamakkuli oqaasiinnaassanngippata timitaliisariaqarpugut, meeqqat mikineranniit angajoqqaat sulinerisa nalaanni pitsaanerpaamik ineriartorfiusumillu paarineqartassappata perorsaasut pikkorissut, ilinniarsimasut, suliaminnik pimoorussisut, nukissaqarluartullu pisariaqartippagut. Ajoraluarmillu akissarsiaat naammaginangilluinnarput. Pingaarnertinneqarsimavoq Namminiilivinnissamat miliuunilikkaanik aningaasartuuteqarnissaq. Meeqqattaana siunissarput ilusilersugassaat, sooq Tunngaviusumik Inatsisissaq salliutissavarput meeqqatta toqqissisimanissaanniit?

Pinngortitaq, saligaassuseq tamatta akisussaaffigaarput. Piniartuugutta, aalisartuugutta, allaffimmiugutta, angajoqqaajugutta, qinikkatulluunniit suligutta. Suliassaavoq tamaavitta suleqatigiilluta pingaartitassarput. Pinngortitarput inuussutissarsiuutigerusukkutsigu piaartumik annertuumillu iliuuseqartariaqarpugut. Angerlarsimaffimmi, silami, Inatsisartullu inersuaanniit. Aallartissutigilluarsinnaavarpullu immat naqqani salinissat. Qassutaarnersiutit, ningittagaarnersiutillu piarnissaanut aningaasaliilluartaqarpugut.

Atassummiillu aningaasartuutaannaasussanik kissaateqarneq ajoratta, aningaasallu suminnagaanniit aaneqassanersut oqaatiginagit, taamaammat Tunngaviusumik Inatsisissamat isumalioqatigiisitaq peerallarli. Aningaasartuutaannaapput kusassaait. Namminiilivinniapiunnerujussuaq unikkallarli, takorluugaq kusartoq aningaasarsiorfigisinnaangilarput.

Siunnersuutigisarsimavarputtaaq nunani allanisuut takornarissat unnuinerannut akitsuusiinissaq. Takornarissat avataanniit tikittut akilertagassaat. Naatsorsuutiginnilarput tamanna uparuartallissaq, tassami sungiusimareerpaat takornariassatillutik unnuinermut akitsuuserneqartarnertik.

Siunnersuutigaarputtaaq oqallisissianngorlugu kapisilinnik tukertitsiviliortoqarsinnaanera. Aningaasarsiorfiulluarsinnaasut ammaffigisariaqarpagut.

Ukiorlu manna eqiterisitsinerujussuaq millisarniarlugu siunnersuutigaarput motorafgiftimut suliaq kommuniniit isumagineqartalissasoq, inuit pisullu sumiiffigisami qanimut suliarineqarsinnaaleqqullugit. Ukiorulu ataatsimiinnissamut akiitsunut akiliisitsiniartarnermut oqartussaaffik kommuninut aamma suliakkiutissatut oqallisissiassatut nassutereerparput. Oqartussaaffiit inunnut qaninnerusumik suliarineqartalernissaat siunertaraarput, eqiterussornerujussuarlu millisarneqassalluni.

Siorna sipaarutissanik nassataqarluta siunnersuuteqarlutalu, allanillu aningaasarsiorfiulluarsinnaasunik siunnersuuteqarluta aningaasanut inatsisissaq pillugu orniguppugut, annikinnerpaamillu aningaasartuutaasussanik siunnersuuteqarluta Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq isumaqatiginniarfigalutigu. Paasivarput qulaaniit aqutsinerujussuaq anngaaginnartussiassaanerlu suli atuutsinneqarniarloq. Kaammattuutigilaassavarali ukioq manna suleqatiserinnippalaarnerusumik ammanerusumillu Naalakkersuisoq suliumaartoq, oqaannarnani piumasaqaataasut tamaasa akuerinngikkutsigit piumasaqaatigut attorniarnagit.

Ukiut tamaasa taamatut Aningaasanut Inatsisissaq pillugu oqallinneq pisarpoq, annikitsuaqqanik nikisitseqattaarnerit pisarlutik, naggataatigullu aalajangiisoqarluni. Piffissanngorsorinarpoq ukiorpassuarni politik ingerlanneqartarsimasoq, suleriaaseq aqutigineqartarsimasoq, sulianillu annertuunik tigooraanerujussuaq akerlilerlugu massakkut iliuseqartariaqalerneq. Tassami Inatsisartuniit suliat annertusinikuugaluartut, suliaqarnerulersimaguttaluunniit, soorunaana aningaasartuutit qaffakkiartuinnaavittut? Suliaqarsimatilluta kukkussitivut ilikkartussaasaraluarparput. Ukiulli tamaasa taamatut ingerlajuarsimagutta, nassuerutigineqarsinnaasariaqarpoq aqut alla ingerlaffigisariaqalerlutigu. Aningaasaqarnitsigullu tamanna ersissittariaqarparput tulluarsarlugulu.

Innuttaasut nuna pillugu inuunngillat. Inuit takorluugaq kusanartoq pillugu piunngillat. Inuumuna nuna, namminersorneq, naalagaaffillu pilersitarisussaagaa, killormuunngitsoq. Inuk nammineersinnaassusilik, peqqissoq, kiffaanngissusilik, toqqissisimasorlu qitiutillugu aningaasanut inatsisissaq ilusilersortigu.

Atassulli inuk kiffaanngissusilik pillugu pivoq. Kiffaanngissusermi akisussaaffimmik malitseqarpoq. Inullu nammineersinnaassusilik upparaarput tatigalugulu. Sinneruttut pingaarutillit pisariaqavissortuusullu pisortaniit isumagisarumaarparput.